

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI NADZOROWANYCH PRZEZ MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA za 2021 ROK

NA PODSTAWIE NADESŁANYCH SPRAWOZDAŃ MERYTORYCZNYCH
Z DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI ZA 2021 ROK

Opracowanie:

Katarzyna Kulikowska-Żuk

Warszawa, 20-09-2023

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	2
2.	Informacje ogólne	2
3.	Zakres nadzoru nad fundacjami ministra	2
3.1.	Wystąpienie do sądu z wnioskiem o orzeczenie zgodności działania fundacji z przepisami prawa i statutem oraz celem w jakim została ustanowiona fundacja (art. 12 ust. 1 uof).....	2
3.2.	Wystąpienie do sądu o uchylenie uchwały zarządu fundacji, pozostającej w rażącej sprzeczności z celem lub postanowieniami statutu lub przepisami prawa; wstrzymanie wykonywania uchwały do czasu rozstrzygnięcia sprawy (art. 13 uof).....	3
3.3.	Wyznaczenie odpowiedniego terminu do usunięcia uchybień w działalności zarządu; żądanie dokonania w wyznaczonym terminie zmiany zarządu fundacji (art. 14 ust. 1 uof).....	3
3.4.	Wystąpienie do sądu o zawieszenie zarządu i wyznaczenie zarządcy przymusowego (art. 14 ust. 2 uof). ...	3
3.5.	Kontrola nad działalnością fundacji będącej instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w zakresie zgodności jej działania z przepisami tej ustawy (art. 14 ust. 2 uof).....	3
3.6.	Wystąpienie z wnioskiem do sądu o likwidację fundacji (art. 15 ust. 2 uof).....	4
4.	Działania nadzorcze Ministra klimatu i środowiska w 2021 roku.....	4
5.	Działania zmierzające do usprawnienia nadzoru nad fundacjami.....	5
6.	Analiza działalności fundacji.....	5
6.1.	Analiza sprawozdawczości.....	5
6.2.	Analiza głównych przedsięwzięć merytorycznych realizowanych przez fundacje w 2021 roku.	9
6.3.	Analiza danych finansowych z działalności fundacji za 2021 rok	10
6.4.	Organizacje pożytku publicznego analiza danych z działalności	14
7.	Informacja o zadaniach zleconych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska fundacjom działającym w zakresie ochrony Środowiska i zrównoważonego zarządzania środowiskiem w 2021 roku.	17
8.	Wnioski końcowe	17

ZAŁĄCZNIKI:

1. WYKAZ FUNDACJI NADZOROWANYCH PRZEZ MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R.

1. WSTĘP

Minister Klimatu i Środowiska, kierujący działami administracji rządowej: klimat, środowisko oraz energia, sprawuje pośredni nadzór nad fundacjami (nadzór bezpośredni sprawowany jest przez sąd), których cele statutowe związane są z tymi działami (ustawa z dnia 4 września 1997 r. o *działach administracji rządowej*, Dz. U. z 2022 r, poz. 2512 j.t). Nadzór ten sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o *fundacjach* (Dz. U. z 2023, poz. 166 j.t., zwaną dalej "uof").

Zgodnie z „Regulaminem organizacyjnym Ministerstwa Klimatu i Środowiska”, prowadzenie spraw z zakresu nadzoru Ministra nad fundacjami sprawuje Departament Edukacji i Komunikacji Ministerstwa Klimatu i Środowiska (dalej: „DEK”).

Do 4 maja 2023 r., sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności złożyło 526 fundacji z 797 zobowiązanych (tj. 66%). Niższy o 9% wskaźnik skuteczności nadzoru w stosunku do 2020 r. związany jest ze zmianami, jakie nastąpiły w zakresie sporządzania, podpisywania i przekazywania sprawozdań. Sprawozdania, które wpływały do Ministerstwa Klimatu i Środowiska, sporządzane były niezgodnie z nowymi przepisami, np. w papierze albo elektronicznie bez podpisu, co przelożyło się na wydłużenie procesu uzyskania poprawnych sprawozdań od fundacji.

Niniejsze podsumowanie nie zawiera sprawozdań merytorycznych złożonych po 5 maja 2023 r.

Załącznikiem do dokumentu jest wykaz fundacji nadzorowanych przez Ministra Klimatu i Środowiska w 2021 r.

2. INFORMACJE OGÓLNE

Mianem fundacji określa się organizację pozarządową o określonej formie prawnej. Powoływana jest ona, aby realizować użyteczne cele społeczne, której istotnym substratem jest kapitał przeznaczony na realizację statutu zawierającego określone cele i reguły dysponowania nim.

Organy fundacji (zarządy) zobowiązane są do aktualizacji postanowień w statutach i odpowiednio wpisów w Krajowym Rejestrze Sądowym w zakresie informacji o właściwym ministrze oraz zgłaszania zmiany innych danych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o *Krajowym Rejestrze Sądowym* (Dz. U. z 2023, poz. 685j.t.).

Fundacje mają obowiązek składania corocznie właściwemu ministrowi sprawozdania merytorycznego ze swojej działalności (art. 12 ust. 2 uof). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 grudnia 2022 r. w *sprawie jednolitego wzoru formularza sprawozdania z działalności fundacji* (Dz. U., poz. 2022 poz. 2791), fundacje zobowiązane są do złożenia sprawozdania na jednolitym wzorze, w formie elektronicznej oraz opatrzenia dokumentu podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym lub podpisem osobistym.

3. ZAKRES NADZORU NAD FUNDACJAMI MINISTRA

Uof nadaje Ministrowi Klimatu i Środowiska następujące uprawnienia pozwalające na kontrolę podległych mu fundacji, tj.:

3.1. Wystąpienie do sądu z wnioskiem o orzeczenie zgodności działania fundacji z przepisami prawa i statutem oraz celem, w jakim została ustanowiona fundacja (art. 12 ust. 1 uof).

Podstawą złożenia takiego wniosku jest posiadanie przez Ministra informacji o uchylaniu się przez fundację od obowiązków, nałożonych przepisami prawa. Sytuacja ma miejsce m.in. gdy: fundacja nie wywiązuje się z obowiązku składania corocznego sprawozdania z działalności, uniemożliwiający prowadzenie nadzoru; nie udziela odpowiedzi na pisma organu nadzoru; prowadzi działania niezgodne z prawem, statutem oraz celem fundacji; nie podejmuje żadnej działalności od chwili zarejestrowania i uzyskania osobowości prawnej.

3.2. Wystąpienie do sądu o uchylenie uchwały zarządu fundacji, pozostającej w rażącej sprzeczności z celem lub postanowieniami statutu lub przepisami prawa; wstrzymanie wykonywania uchwały do czasu rozstrzygnięcia sprawy (art. 13 uof).

Odpisy uchwał przekazywane są wraz ze sprawozdaniem merytorycznym za rok ubiegły, stąd Minister ma ograniczoną możliwość do stosowania powyższego działania w ramach nadzoru.

3.3. Wyznaczenie odpowiedniego terminu do usunięcia uchybień w działalności zarządu; żądanie dokonania w wyznaczonym terminie zmiany zarządu fundacji (art. 14 ust. 1 uof).

Powyższe uprawnienie ma zastosowanie w momencie, gdy działania zarządu fundacji w istotny sposób naruszają przepisy prawa lub postanowienia jej statutu, albo działania zarządu są niezgodne z celem, w jakim została powołana fundacja.

3.4. Wystąpienie do sądu o zawieszenie zarządu i wyznaczenie zarządcy przymusowego (art. 14 ust. 2 uof).

Minister kieruje do sądu wnioski w tym zakresie w przypadku bezskutecznego upływu terminu wskazanego w wezwaniu (np. pomimo wezwania przez Ministra, fundacja nie składa sprawozdania ze swojej działalności), albo dalszego uporczywego działania zarządu fundacji w sposób niezgodny z prawem, statutem lub celem organizacji.

3.5. Kontrola nad działalnością fundacji będącej instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w zakresie zgodności jej działania z przepisami tej ustawy (art. 14 ust. 2 uof).

Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2023 r., poz. 1124 t.j.) nakłada na Ministrów obowiązek kontrolowania nadzorowanych przez nich fundacji (art. 130 ust. 2 pkt 3 ustawy), na podstawie opracowanego rocznego planu kontroli (art. 131 ust. 1 ustawy). Przy opracowaniu planu kontroli bierze się pod uwagę ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, określone w szczególności w krajowej ocenie ryzyka oraz w sprawozdaniu Komisji Europejskiej.

Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 21 ustawy, instytucją obowiązaną jest fundacja ustanowiona na podstawie Uof w zakresie, w jakim przyjmuje lub dokonuje płatności w gotówce o wartości równej lub

przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane.

3.6. Wystąpienie z wnioskiem do sądu o likwidację fundacji (art. 15 ust. 2 uof).

Gdy cele fundacji zostały osiągnięte lub gdy środki finansowe i majątek na realizację celów zostały wyczerpane, fundacja zgodnie z zapisami statutu powinna zostać zlikwidowana. Jeśli statut fundacji nie przewiduje jej likwidacji albo postanowienia statutu nie są przestrzegane, Minister ma prawo wystąpić do sądu z wnioskiem o jej likwidację.

4. DZIAŁANIA NADZORCZE MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA W 2021 ROKU

Minister Klimatu i Środowiska z mocy Uof w 2021 roku nadzorował 1043 fundacji (wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.), których cele statutowe były zgodne z zakresem działalności Ministra. Biorąc pod uwagę fundacje, które zostały zlikwidowane w 2021 r. oraz te dla których został ustalony zarządca przymusowy, całkowita liczba fundacji zobowiązanych do złożenia sprawozdania za 2021 r. wyniosła 797 (z wyłączeniem fundacji OPP). Aktualny wykaz fundacji nadzorowanych przez Ministra Klimatu i Środowiska jest dostępny na stronie ministerstwa (www.gov.pl/klimat/nadzor-ministra-klimatu-nad-fundacjami) oraz na portalu Otwarte Dane (<https://dane.gov.pl/>).

Działania nadzorcze podejmowane przez DEK względem fundacji, polegały na analizie statutów nowych fundacji oraz zmian w statutach fundacji już istniejących. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości występowało z wnioskiem do Sądu o orzeczenie zgodności działania fundacji z przepisami prawa i statutem oraz z celem, w jakim została ustanowiona fundacja. Jednocześnie DEK po analizie statutu i celów statutowych realizowanych przez fundację, występował do sądu o zmianę organu nadzorczego w przypadku, gdy działania i cele fundacji nie były zbieżne z celami realizowanymi przez Ministra Klimatu i Środowiska.

Ponadto działania nadzorcze, jakie może podejmować DEK względem nadzorowanych fundacji, to analiza sprawozdań merytorycznych z ich działalności pod względem kompletności i zgodności zawartych danych z rozporządzeniem oraz podejmowanie działań zmierzających do wyjaśnienia błędów lub braków formalnych w sprawozdaniach. W przypadkach uporczywego niewywiązywania się przez fundację z obowiązku sprawozdawczości, podejmowane były czynności zmierzające do zawieszenia zarządu i wyznaczenia zarządcy przymusowego.

Poniżej zamieszczono zestawienie tabelaryczne przedstawiające podsumowujące działania DEK wynikające z uprawnień Ministra w ramach nadzoru sprawowanego nad fundacjami w 2021 roku.

TABELA 1. DZIAŁANIA NADZORCZE PODJĘTE PRZEZ MINISTRA DOTYCZĄCE 2021 ROKU

Typ działań	Liczba
analiza sprawozdań przekazanych przez fundacje	574
zapytania skierowane do Urzędu m. st. Warszawa o dane adresowe członków zarządu, rady i fundatorów fundacji	325
wezwania skierowane do fundacji, w celu przekazania/uzupełnienia sprawozdania	346
wnioski do sądu o zawieszenie zarządu i wyznaczenie zarządcy przymusowego	69
wnioski do sądu o zmianę organu nadzoru	30
maile skierowane do fundacji przypominające o terminie składania sprawozdań	650

5. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO USPRAWNIENIA NADZORU NAD FUNDACJAMI

Nowelizacja Uof polegającą na wprowadzeniu elektronicznego sporządzania, podpisywania i składania sprawozdań na ustalonym w rozporządzeniu wzorze usprawniło kontakt z Fundacjami, a tym nadzór nad nimi. Zarówno składane sprawozdania, jak i ich weryfikacja, są unormowane i spójne.

W ramach działań nadzorczych Ministerstwo Klimatu i Środowiska realizuje przede wszystkim działania prewencyjne, które polegają na bezpośrednim kontakcie z fundacjami, komunikacji mailowej, telefonicznej, informowaniu o zmianach w przepisach z zakresu nadzoru nad fundacjami oraz przypominaniu o terminie złożenia sprawozdań. Działania nadzorcze polegające na składaniu wniosków do sądu o stwierdzenie niezgodności działania fundacji z przepisami prawa i statutem, bądź składania wniosków o zawieszenie zarządu, podejmowane są w ostateczności.

6. ANALIZA DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI

6.1. Analiza sprawozdawczości

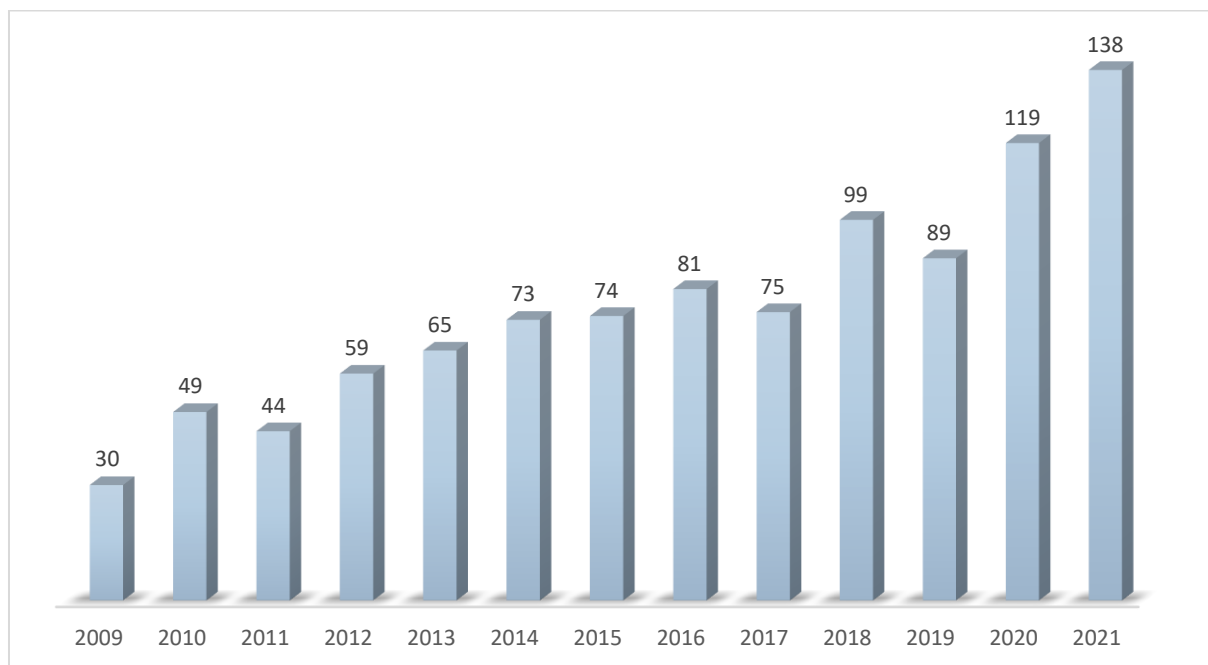
Pierwsze, istniejące do dziś, fundacje ustanowione w dziedzinie szeroko pojętej ochrony środowiska zostały zarejestrowane w rejestrze fundacji w 1989 roku.

W Krajowym Rejestrze Sądowym w latach 1989-2021 zarejestrowano 1275¹ nowych fundacji, które określiły swój zakres działań jako zbieżny z działaniami administracji rządowej klimat, energia

¹ Liczba fundacji zarejestrowanych w KRS do dnia 31.12.2021 r. (nie uwzględnia fundacji, które zostały zlikwidowane lub zmieniły organ nadzoru).

i środowisko. Ponadto, w 2021 roku w wyniku działań podjętych przez DEK, spod nadzoru Ministra Klimatu i Środowiska pod nadzór innych Ministrów przeszło 36 fundacji.

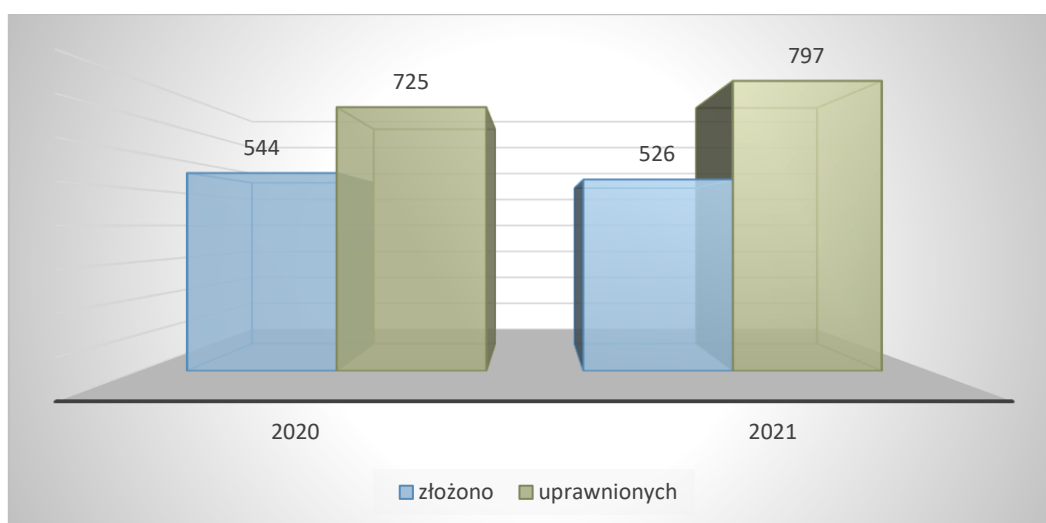
WYKRES 1. LICZBA ZAREJESTROWANYCH FUNDACJI NA PRZESTRZENI LAT.

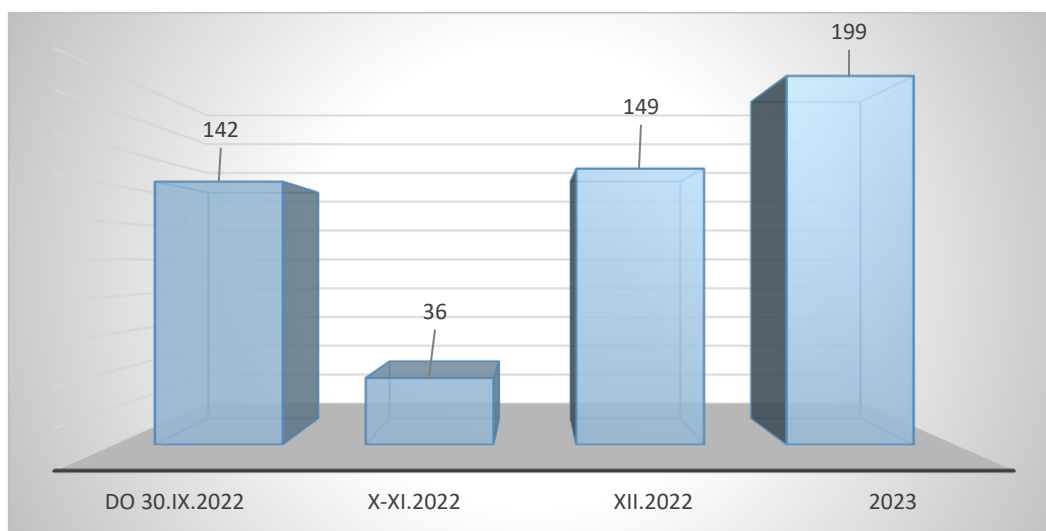
Minister Klimatu i Środowiska, wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku, nadzorował **1043** fundacji, z których **797** zobowiązanych było do złożenia sprawozdania z swojej działalności za 2021 rok. Przekazało je **526** fundacji (tj. **66%**).

W porównaniu z 2020 rokiem liczba składanych sprawozdań zmniejszyła się o **9%**, co stanowi spadek skuteczności nadzoru w porównaniu do 2019 roku. Należy jednak zaznaczyć, że po 1 stycznia 2023 r. sprawozdania mogły być składane jedynie w formie elektronicznej i na jednolitym wzorze. W związku z wprowadzoną zmianą, po tym terminie, większość przekazywanych sprawozdań wymagała poprawek, a tym samym kontaktu z fundacjami. W skrajnych przypadkach sprawozdania były odsyłane i konieczne było ich ponowne złożenie w formie zgodnej z obowiązującymi przepisami. Tym samym wspomniany spadek skuteczności nadzoru należy uznać jako pozorny.

WYKRES 2. LICZBA ZŁOŻONYCH SPRAWOZDAŃ W LATACH 2020-2021.

WYKRES 3. STRUKTURA WPŁYWU SPRAWOZDAŃ ZA 2021 R.

W 2021 roku sprawozdania merytoryczne z działalności fundacji najczęściej składano w grudniu, czyli tuż przed upływem terminu na dopełnienie tego obowiązku. Blisko **97** fundacji (tj. 17%), złożyło sprawozdania dopiero po otrzymaniu wezwania pod rygorem złożenia przez Ministra Klimatu i Środowiska wniosku do sądu o zawieszenie zarządu i wyznaczenie zarządcy przymusowego.

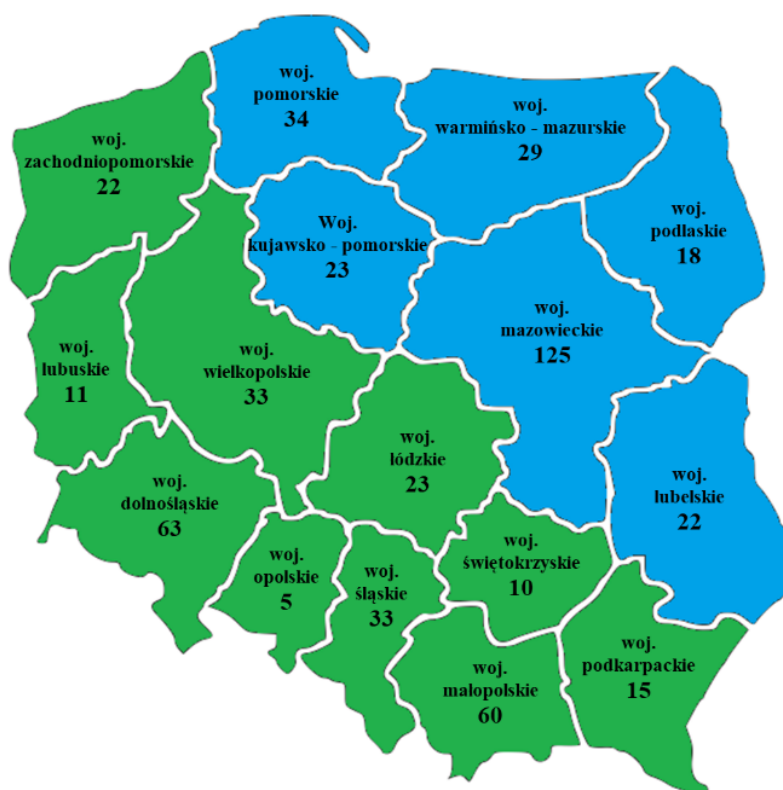
Należy podkreślić, że DEK w prowadzonej bazie fundacji zgromadził adresy e-mail dla około 65% fundacji (które udostępniły je dobrowolnie), co ułatwiło z nimi kontakt w celu przypomnienia o zbliżającym się upływie terminu na przekazanie sprawozdania. W 2021 roku informacje mailowe w tej sprawie otrzymało ok. 650 fundacji, a 168. przekazano je pisemnie. Pomimo tych działań duża część fundacji nie zareagowała na przypomnienie, co skutkowało wysłaniem 307 pisemnych wezwań do złożenia sprawozdania.

Najczęstszym wskazywanym przez zarządy fundacji usprawiedliwieniem dotyczącym niedotrzymania terminu dostarczenia sprawozdania merytorycznego do organu nadzorującego były: kłopoty organizacyjne (brak pracowników), zdrowotne, finansowe lub trudności w zebraniu niezbędnych danych.

Sprawozdania złożone po terminie w większości przypadków były zwracane ze względu na brak dostosowania się przez Fundacje do nowych wymogów dotyczących jednolitego wzoru sprawozdania jak i sposobu jego składania. Od stycznia 2023 roku wszystkie sprawozdania (bez względu którego roku sprawozdawczego dotyczyły) musiały spełniać warunki określone w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 grudnia 2022 r.

Na podstawie Mapy nr 1 można zauważyć zależność pomiędzy liczbą fundacji w danym województwie, a liczbą ludności², co może być związane z możliwością dotarcia fundacji z jej celami statutowymi do jak największej liczby odbiorców. Zlokalizowanie fundacji w obrębie dużych metropolii ma również wpływ na możliwość pozyskania funduszy od ewentualnych sponsorów i darczyńców.

MAPA1. LICZBA FUNDACJI WG WOJEWÓDZTW*.

² wg danych o zaludnieniu w danym województwie podanych przez GUS stan na 31 grudnia 2021 r. (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/powierzchnia-i-ludnosc-w-przekroju-terytorialnym-w-2021-roku,7,18.html>)

6.2. Analiza głównych przedsięwzięć merytorycznych realizowanych przez fundacje w 2021 roku.

Przedsięwzięcia realizowane przez fundacje działające w obszarze środowiska, klimatu i energii w 2021 r., tak jak w latach ubiegłych, można podzielić na następujące kategorie, tj.:

- propagowanie ochrony środowiska,
- bezpośrednia działalność na rzecz ochrony środowiska,
- pomoc i wspieranie finansowe inicjatyw ekologicznych,
- działalność badawcza,
- inna działalność,
- brak działalności w roku sprawozdawczym.

Duża część fundacji prowadzi jednocześnie działalność na kilku płaszczyznach, wobec czego ich działania mieszczą się w dwóch, a nawet trzech, wykazanych kategoriach aktywności. Stąd na potrzeby niniejszej analizy uwzględniono działalność najczęściej występującą w roku sprawozdawczym.

Ze złożonych sprawozdań merytorycznych z działalności fundacji wynika, że **32%** organizacji nadzorowanych przez Ministra Klimatu i Środowiska zajmuje się propagowaniem idei ochrony środowiska, klimatu i energii. Działalność ta polega na wspieraniu inicjatyw ekologicznych, promowaniu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, prowadzeniu działalności informacyjnej, wydawniczej, szkoleniowej i popularyzatorskiej w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju środowiska, klimatu i energii.

Aż **35%** fundacji wskazało, że nie prowadziło działalności statutowej. Jako przyczynę braku aktywności w tym zakresie fundacje wskazywały niezdolność uzyskania funduszy w roku sprawozdawczym, pozyskiwanie funduszy na cele realizowane w przyszłych latach, a także kwestie administracyjne związane z wyznaczeniem strategii na lata następne.

Fundacje, które nie wskazały w sprawozdaniach informacji o działaniach realizowanych w okresie sprawozdawczym (pomimo podjętych wysiłków zmierzających do ich uzyskania), jak również te, które nie odnotowały żadnych przychodów, ani nie wygenerowały kosztów, również zostały zakwalifikowane jako niewykonujące działalności w danym roku.

21% fundacji wykazała aktywność w prowadzeniu innej działalności, związanej pośrednio z ochroną środowiska, klimatem lub energią, w większości o charakterze: edukacyjnym (stypendia dla studentów), społecznym (aktywizowanie społeczności, przeciwdziałanie bezrobociu), charytatywnym (np. pomoc niepełnosprawnym) lub związaną z opieką nad chorymi i bezdomnymi zwierzętami. W tych przypadkach Minister Klimatu i Środowiska nie jest Ministrem właściwym ze względu na wykazany cel działania. Należy jednak domniemywać, że w kolejnym okresie sprawozdawczym fundacje te będą realizowały swoje statutowe działania, zgodne z zakresem i celami ministra nadzorującego.

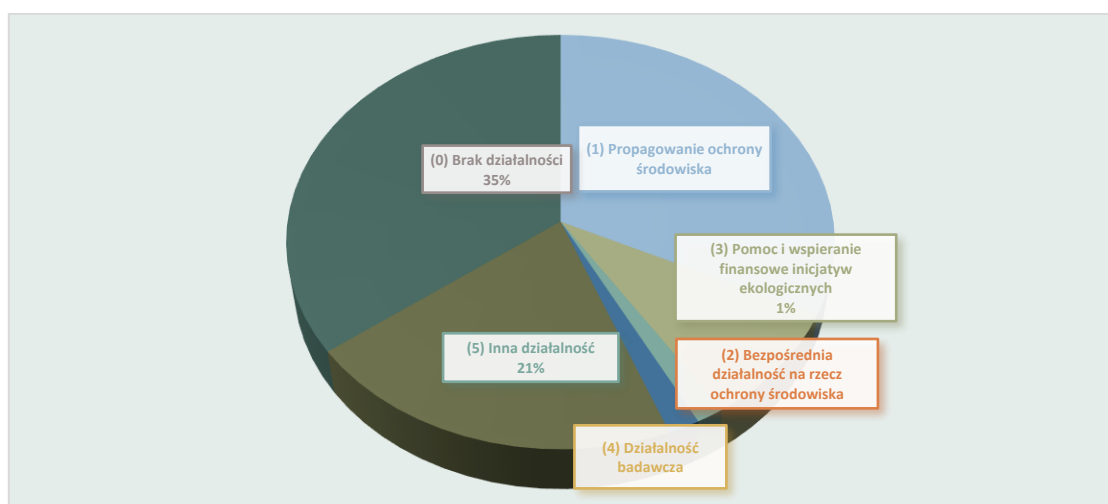
Fundacje, które podejmowały bezpośrednie działania na rzecz ochrony środowiska i klimatu stanowią **9%**. Ich głównym celem była ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, sprzątanie terenów zielonych czy też informowanie o zdarzeniach mających negatywny wpływ na środowisko.

Najmniej liczną grupą są fundacje, których aktywność koncentruje się w obszarze działalności badawczej i naukowej (**2%**) oraz pomocy i wspierania inicjatyw ekologicznych (**1%**). W pierwszym przypadku są to fundacje zajmujące się opracowywaniem opinii, analiz, ekspertyz i prognoz. Wyniki ich

badan często wykorzystywane są przy realizacji programów czy projektów dotyczących zagadnień ekologicznych i mających na celu optymalizację gospodarowania zasobami środowiska. Z kolei w obszarze pomocy i wspierania finansowego inicjatyw ekologicznych działają fundacje zbierające fundusze na określony cel, np. budowę inicjatyw ekologicznych, jak budowa oczyszczalni ścieków, oraz fundacje finansujące duże projekty ekologiczne.

Wykres nr 5 przedstawia rozkład procentowy działań fundacji ze względu na najczęściej realizowane cele statutowe w 2021 roku. Należy zauważyć, że podział procentowy aktywności fundacji od kilku lat rozkłada się na porównywalnym poziomie.

WYKRES 5. GŁÓWNE ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ FUNDACJE W 2021 R.

6.3. Analiza danych finansowych z działalności fundacji za 2021 rok

Na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdań merytorycznych z działalności fundacji za 2021 r. (patrz tabela nr 2), można stwierdzić, że zdecydowana większość fundacji (**78,3%**) rozporządza niewielkimi środkami finansowymi, tj. do **100 tys. zł**.

Tylko 5 fundacji osiągnęło przychody powyżej 10 mln zł, co stanowiło **55,2 %** łącznych przychodów w 2021 r. Również tylko 5 fundacji wydatkowało środki powyżej 10 mln zł, co stanowiło **56,8%** ogólnej sumy wszystkich wydatków fundacji nadzorowanych przez Ministra Klimatu i Środowiska.

TABELA 2. ŁĄCZNE PRZYCHODY I WYDATKI, STRUKTURA FUNDACJI W LATACH 2020-2021.

Przychody i wydatki	2021				2020			
	Liczba (przychody)	Przychód (w tys zł)	Liczba (wydatki)	Wydatki (w tys zł)	Liczba (przychody)	Przychód (w tys zł)	Liczba (wydatki)	Wydatki (w tys zł)
do 100 tys. zł	412	4 399	423	4 355	413	4 538	425	4 286
	78,3%	2,1%	80,4%	2,3%	75,9%	2,8%	78,1%	2,8%
od 100 tys. do 1 mln zł	87	30 775	77	26 797	98	33 396	89	31 936
	16,5%	14,9%	14,6%	14,2%	18,0%	20,5%	16,4%	20,9%
od 1 mln do 10 mln zł	22	57 527	21	50 362	29	63 895	26	61 465
	4,2%	27,8%	4,0%	26,7%	5,3%	39,2%	4,8%	40,3%
ponad	5	114 415	5	107 132	4	61 275	4	55 007

10 mln zł	1,0%	55,2%	1,0%	56,8%	0,7%	37,6%	0,7%	36,0%
RAZEM	526	207 116	526	188 646	544	163 104	544	152 694

Fundacją z najwyższymi przychodami w 2021 r. (patrz wykres nr 6) jest **Fundacja RATUJEMY ZWIERZAKI.PI** (niemal 39,9 mln zł). Drugą fundacją pod względem wielkości pozyskanych przychodów jest Fundacja Ochrony Klimatu – **PROZON** (25,5 mln zł). Na kolejnych miejscach uplasowały się **Fundacje Miejski Park i Ogród Zoologiczny w Krakowie** (22,8 mln zł), **Polskie Lasy** (13,5 mln zł) oraz **Fundacja Rozwoju Warmii i Mazur** (12,7 mln zł).

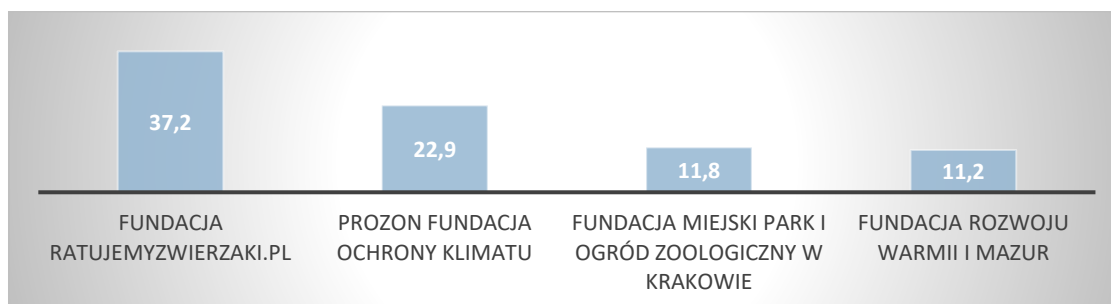
Powyższe dane nie obejmują fundacji OPP.

WYKRES 6. FUNDACJE O NAJWIĘKSZYCH UZYSKANYCH PRZYCHODACH (W MLN ZŁ) W 2021 R.

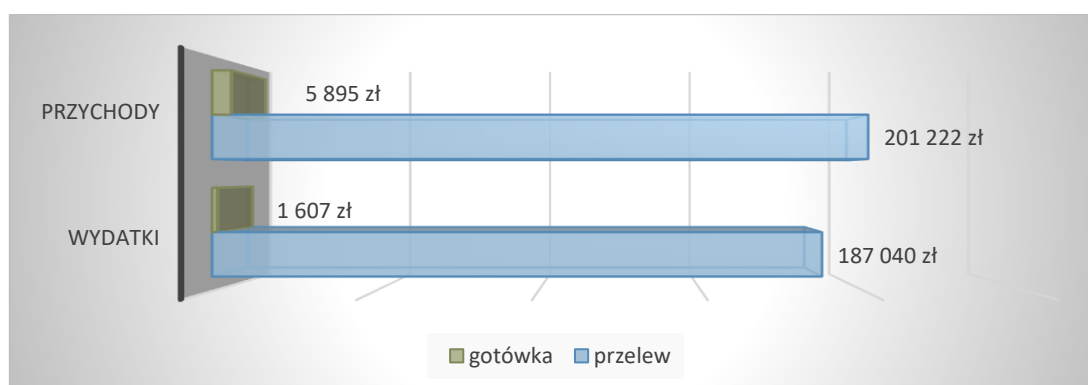
Z kolei **wydatki** powyżej **10 mln zł** wykazały w 2021 r. 4 fundacje (patrz wykres nr 7). Są to: **Fundacja Ratujemy Zwierzaki (37,2 mln zł)**, **Fundacja Ochrony Klimatu – PROZON (23 mln zł)**, **Fundacja Miejski Park i Ogród Zoologiczny w Krakowie (11,8 mln zł)** i **Fundacja Rozwoju Warmii i Mazur (11,2 mln zł)**.

WYKRES 7. FUNDACJE O NAJWIĘKSZYCH WYDATKOWANYCH KWOTACH STATUTOWYCH (W MLN ZŁ) W 2021 R.

Jak wynika z danych fundacji w 2021 r., najczęstszą formą rozliczeń był przelew (patrz wykres nr 8). W roku sprawozdawczym na rachunki bankowe fundacji wpłynęły niemal **202 mln zł**, natomiast wpływy w gotówce wyniosły blisko **6 mln zł**. Wydatki, podobnie jak przychody, były dokonywane również głównie w formie bezgotówkowej i wynosiły ok. **187 mln zł**. Z kolei wydatki gotówkowe nie przekroczyły **2 mln zł**.

WYKRES 8. WYDATKI I PRZYCHODY W 2021 R. WZGLĘDEM FORMY PŁATNOŚCI

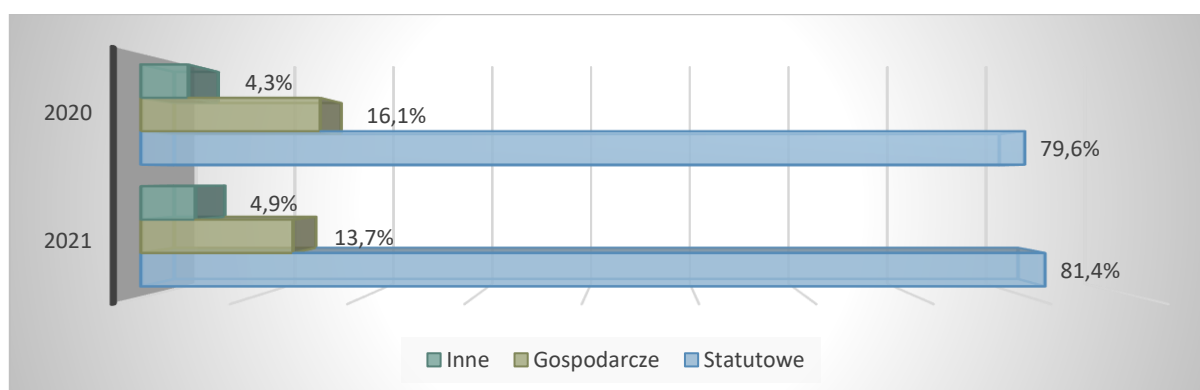
Zarówno w latach ubiegłych, jak i w 2021 roku, największy udział w przychodach fundacji miały wpływy na działalność statutową (składki, darowizny, dotacje, odpłatna działalność w ramach celów statutowych), które stanowiły **81,4%** sumy wszystkich wpływów fundacji. Przychody z prowadzonej przez fundację działalności gospodarczej wyniosły **13,7%** ogólnej sumy przychodów, natomiast pozostałe przychody to **4,9%** wpływów, które stanowiły m.in. przychody finansowe.

Zarówno jak w latach ubiegłych tak i w roku 2021 największy udział w przychodach fundacji (patrz tabela nr 3) miały wpływy na działalność statutową (składki, darowizny, dotacje, odpłatna działalność w ramach celów statutowych), które stanowiły **81,4 %** sumy wszystkich wpływów fundacji. Przychody z prowadzonej przez fundację działalności gospodarczej to zaledwie **13,7 %** ogólnej sumy przychodów, natomiast pozostałe przychody to **4,9%** wpływów, które stanowiły m.in. przychody finansowe.

TABELA 3. ŹRÓDŁO ORAZ STRUKTURA PRZYCHODÓW W LATACH 2020-2021.

Źródła przychodów	2021		2020	
	(w tys. zł)	%	(w tys. zł)	%
Statutowe	168 671	81,4%	129 856	79,6%
Gospodarcze	28 331	13,7%	26 313	16,1%
Inne	10 114	4,9%	6 935	4,3%
RAZEM	207 116	100%	163 104	100%

WYKRES 9. PORÓWNANIE STRUKTURY PRZYCHODÓW FUNDACJI W LATACH 2020-2021.

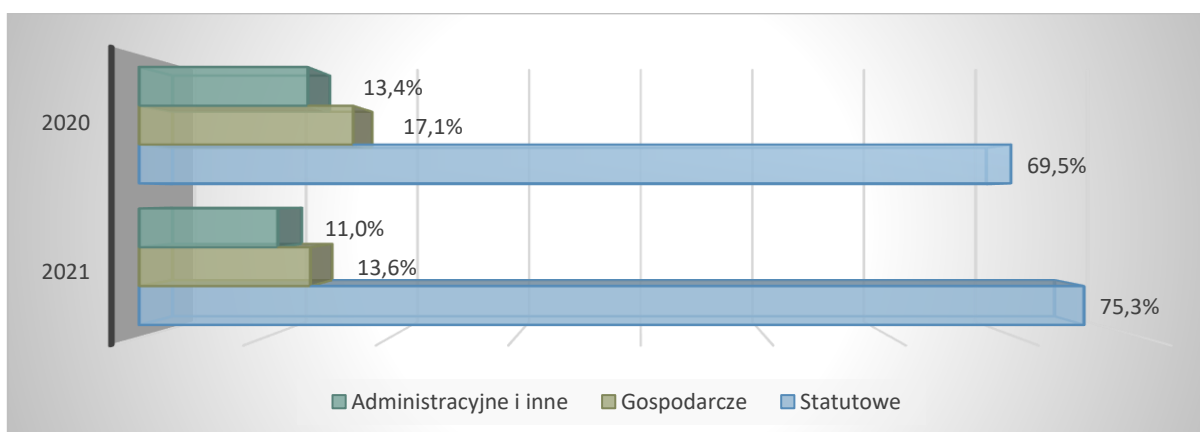

Struktura wydatków fundacji za 2021 rok (patrz tabela nr 4) przedstawia się następująco: **75,3%** - wydatki na cele statutowe; **13,7%** - wydatki na cele gospodarcze; **11%** - wydatki związane z kosztami administracyjnymi i innymi, w tym: czynsze, wynagrodzenia, koszty finansowe. Wydatki fundacji w 2021 i 2020 roku są na porównywalnym poziomie. Warto również zauważyć, że corocznie fundacje zwiększają swoje wydatki na realizację celów statutowych.

TABELA 4. CELE WYDATKÓW FUNDACJI ORAZ ICH STRUKTURA W LATACH 2020-2021.

Cele wydatków	2021		2020	
	(w tys. zł)	%	(w tys. zł)	%
Statutowe	142 080	75,3%	106 121	69,5%
Gospodarcze	25 733	13,7%	26 041	17,1%
Administracyjne i inne	20 834	11,0%	20 532	13,4%
RAZEM	188 647	100%	152 694	100%

WYKRES 10. PORÓWNANIE STRUKTURY WYDATKÓW FUNDACJI W LATACH 2020-2021.

6.4. Organizacje pożytku publicznego analiza danych z działalności

Organizacja pożytku publicznego (w skrócie OPP) to organizacja pozarządowa, której sąd rejestrowy (Krajowy Rejestr Sądowy, w skrócie KRS) przyznał, na jej wniosek, status pożytku publicznego. Z chwilą uzyskania owego statusu, organizacji przysługuje prawo do otrzymywania 1% podatku. Jednocześnie organizacja nabywa dodatkowe obowiązki w zakresie sprawozdawczości merytorycznej i finansowej. Fundacja posiadająca status organizacji pożytku publicznego zamieszcza sprawozdanie merytoryczne w rejestrze prowadzonym przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego najpóźniej do 15 lipca następnego roku, w stosunku do roku sprawozdawczego (ze względu na sytuację epidemiczną w kraju od 2020 roku termin wydłużono do października). W związku z powyższym fundacja OPP jest zwolniona z obowiązku składania sprawozdania z działalności właściwemu ministrowi. Minister Klimatu i Środowiska nadzorował w 2021 roku 42 fundacje mające status organizacji pożytku publicznego.

Według danych, wydatki fundacji OPP za 2021 rok przedstawiają się następująco: cele statutowe (**77,3%**), cele gospodarcze (**3%**), koszty administracyjne i inne (**19,7%**).

Podobnie w przychodach fundacji, największy udział miały wpływy na działalność statutową (składki, darowizny, dotacje, odpłatna działalność w ramach celów statutowych), które stanowiły **57,2%** sumy wszystkich wpływów fundacji OPP. Przychody z prowadzonej przez fundację działalności gospodarczej to **5,2%** ogólnej sumy przychodów OPP. Pozostałe przychody, tj. **37,6%** wpływów, stanowiły m.in. przychody finansowe.

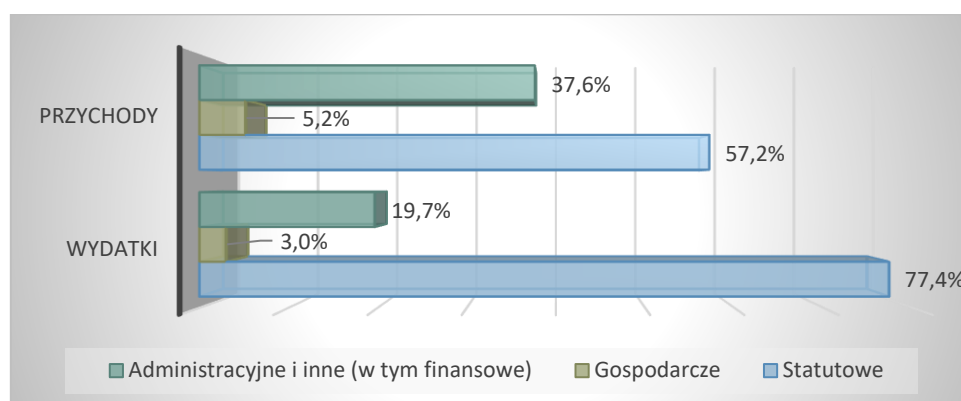
TABELA 5. CELE WYDATKÓW FUNDACJI OPP ORAZ ICH STRUKTURA W 2021 ROKU

Cele wydatków OPP	2021	
	(w tys. zł)	%
Statutowe	57 114	77,3%
Gospodarcze	2 206	3,0%
Administracyjne i inne	14 517	19,7%
RAZEM	73 837	100%

TABELA 6. ŹRÓDŁA PRZYCHODÓW FUNDACJI OPP ORAZ ICH STRUKTURA W ROKU 2021

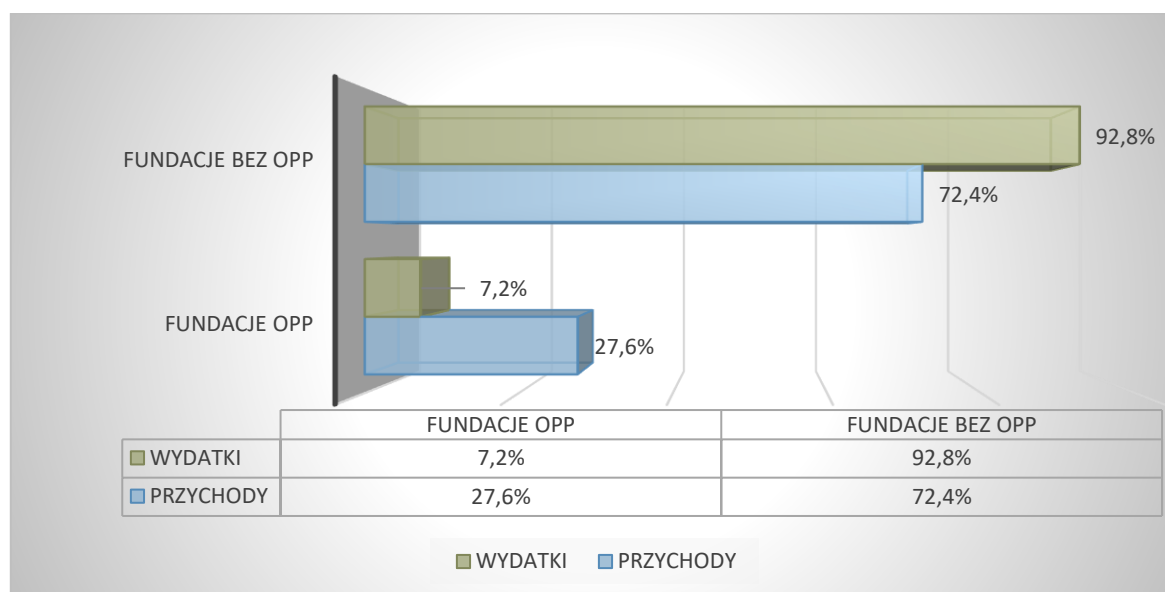
Źródła przychodów OPP	2021	
	(w tys. zł)	%
Statutowe	45 256	57,2%
Gospodarcze	4 093	5,2%
Inne, finansowe	29 782	37,6%
RAZEM	79 130	100%

WYKRES 11. PORÓWNANIE WYDATKÓW I PRZYCHODÓW FUNDACJI OPP ZA 2021 R.

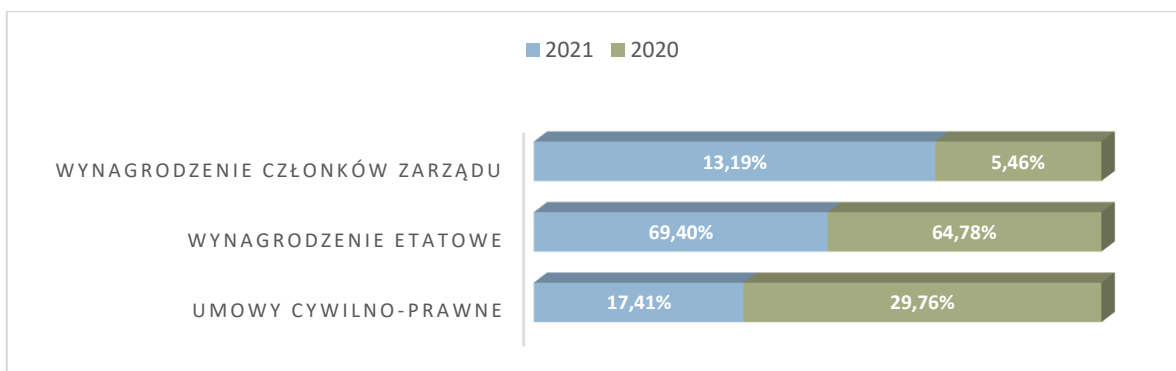
Przychody fundacji OPP w 2021 r. wyniosły ponad **27,6%** ogólnych przychodów fundacji podlegających nadzorowi Ministra Klimatu i Środowiska. Wydatki natomiast stanowiły **7,2%** ogólnych kosztów, jakie poniosły fundacje w 2021 roku.

WYKRES 12. WYDATKI I DOCHODY FUNDACJI OPP ZA 2021 R. W ZESTAWIENIU Z FUNDACJAMI BEZ OPP.

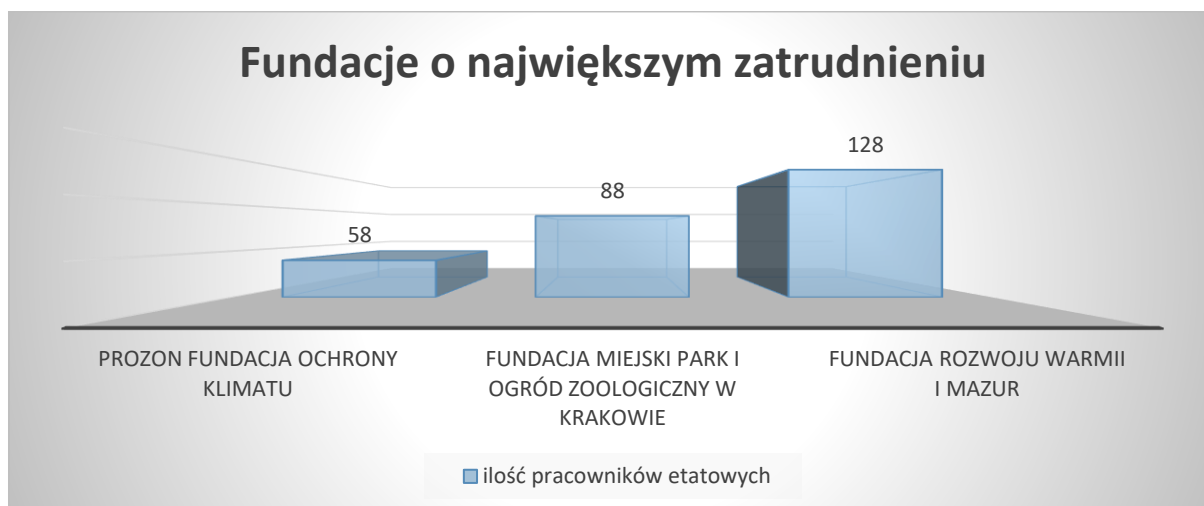

Spośród **526** fundacji, **64** oświadczyły, że zatrudniały w 2021 r. pracowników etatowych (patrz wykres nr 13) - w sumie **437 osoby** (łącznie wypłaconych wynagrodzeń **42 mln zł**). Ponadto **107** fundacji zatrudniało pracowników na umowy cywilnoprawne (umowy zlecenie i o dzieło), a ich łączna wartość przekroczyła **6 mln zł**. Z kolei **42** fundacje wypłaciły wynagrodzenie członkom organu zarządzającego o łącznej kwocie **4,6 mln zł**.

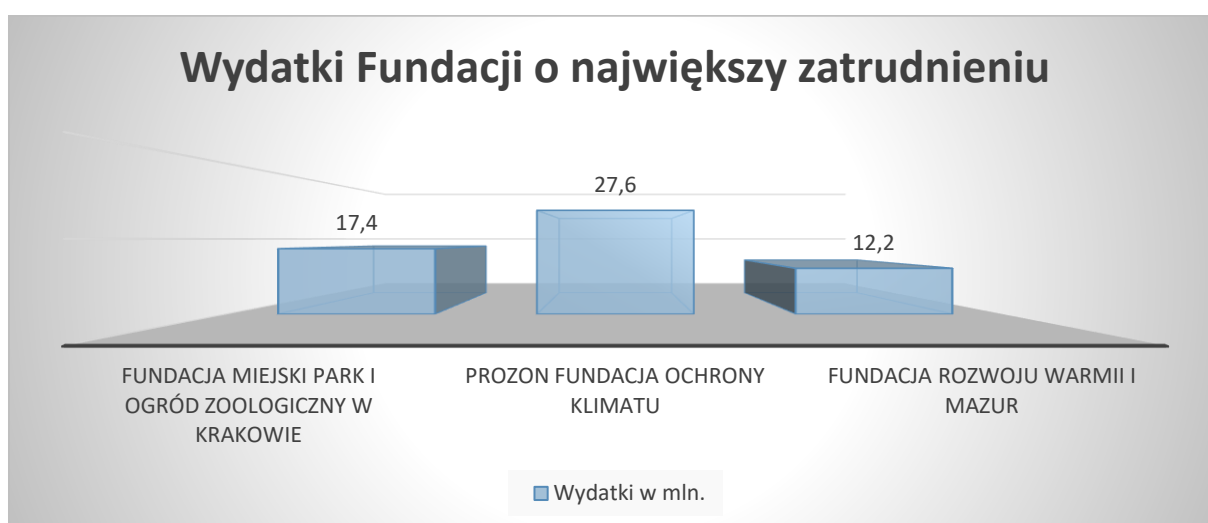
WYKRES 13. WYDATKI NA WYNAGRODZENIE LATACH 2020-2021

WYKRES 14. FUNDACJE ZATRUDNIAJĄCE W 2021 R. Z NAJWIĘKSZĄ ILOŚCIĄ PRACOWNIKÓW ETATOWYCH.

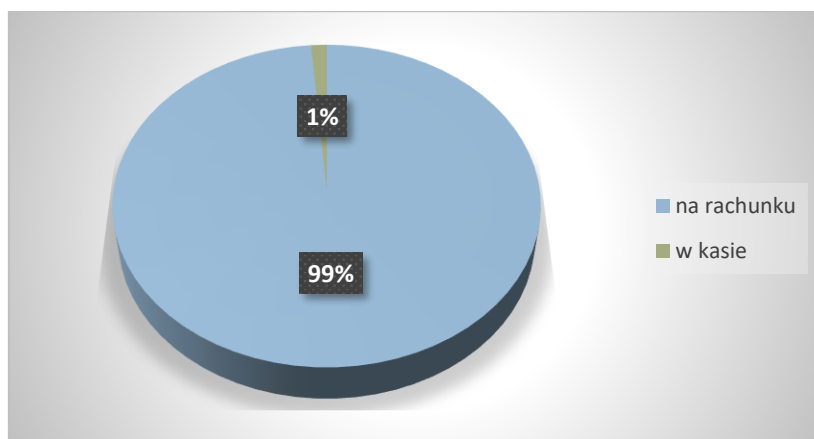

WYKRES 15. WYDATKI FUNDACJI O NAJWIĘKSZYM ZATRUDNIENIU W 2021 R.

Na ostatni dzień 2021 roku, organizacje pozarządowe na rachunkach bankowych zgromadziły kwotę blisko **67 mln** zł, co stanowi **99%** wszystkich środków zgromadzonych przez fundację (w kasach fundacji, zgromadzono niemal **0,86 mln** zł). Należy podkreślić, że zebrane dane pochodzą wyłącznie z fundacji (bez Organizacji Pożytku Publicznego), jako że OPP nie mają obowiązku ujawniania stanu finansowego na koniec roku.

WYKRES 15. STAN FINANSOWY NA 31 GRUDNIA 2021 R.

7. INFORMACJA O ZADANIACH ZLECONYCH PRZEZ MINISTERSTWO KLIMATU I ŚRODOWISKA FUNDACJOM DZIAŁAJĄCYM W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA I ZRÓWNOWAŻONEGO ZARZĄDANIA ŚRODOWISKIEM W 2021 ROKU.

W 2021 roku Ministerstwo Środowiska nie zlecało zadań fundacjom działającym w zakresie ochrony środowiska, klimatu i zrównoważonego zarządzania środowiskiem.

8. WNIOSKI KOŃCOWE

Sprawozdania merytoryczne z działalności za 2021 rok złożyło **526 fundacji** (tj. **66%**). W zestawieniu uwzględniono także sprawozdania złożone po terminie, które wpłynęły do Departamentu Edukacji i Komunikacji do 4 maja 2023 roku.

Fundacje, które prowadzą działalność statutową i realizują swoje cele (w tym także fundacje najwyższych przychodach i wydatkach) w większości przypadków wypełniają narzucony przez Uof obowiązek składania sprawozdań.

W związku z wprowadzeniem jednolitego wzoru sprawozdań oraz zmianą sposobu ich składania (tj. wyłączenie elektronicznie), niemal 80% sprawozdań wpływających po 1 stycznia 2023 roku złożona została nieprawidłowo. Wymagało to składania wyjaśnień przez fundacje lub ponownego, zgodnego z obowiązującymi przepisami, przekazania sprawozdania.

Pomimo podjętych przez DEK działań, polegających na wysłaniu do Fundacji wiadomości e-mail z informacją o zmianach przepisów wprowadzonych nowelizacją ustawy, zdecydowana większość z nich nie dostosowała się do obowiązujących wymogów.

Dodatkowo, w celu usprawnienia nadzoru nad Fundacjami, DEK opracowuje materiał instruktażowy przedstawiający, jak w prawidłowy sposób należy wypełnić i złożyć sprawozdanie. Film będzie dostępny na stronie Ministerstwa www.gov.pl/klimat, w zakładce poświęconej fundacjom.

Zgodnie z postanowieniami Uof, zadaniem organu nadzorczego jest podejmowanie działań polegających na egzekwowaniu od fundacji działalności zgodnej z prawem, statutem oraz celem, dla którego fundacja została ustanowiona. Obowiązujące przepisy regulujące nadzór Ministra Klimatu i Środowiska nad fundacjami nie dają jednak możliwości jego szybkiego i skutecznego sprawowania. Faktyczne instrumenty w tym zakresie posiada jedynie sąd, pod warunkiem wystąpienia przez ministra nadzorującego ze stosownym wnioskiem. Z doświadczenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska wynika, że bez znaczących zmian przepisów Uof, nadających organom faktyczne uprawnienia do sprawowania skutecznego nadzoru nad fundacjami, nadzór ten będzie nadzorem formalnym, charakteryzującym się bardzo małą skutecznością.

W 2021 roku, tak jak w latach ubiegłych, wykonywanie obowiązków nadzorczych było skoncentrowane w szczególności na:

- działaniach zmierzających do zdyscyplinowania fundacji w zakresie składania sprawozdań oraz ich merytorycznej poprawności i zgodności z wymogami obowiązującego w tym zakresie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości;
- informowaniu o obowiązujących przepisach prawnych w zakresie tworzenia i rejestrowania fundacji, procedurach likwidacyjnych, obowiązkach z zakresów sprawozdawczości, itp.;
- wnioskowaniu do sądu w sprawach zbadania zgodności działania fundacji z przepisami prawa, statutem i celem, zawieszenia zarządu fundacji i wyznaczenia zarządcy przymusowego oraz likwidacji fundacji;
- zaskarżaniu wadliwych postanowień o zarejestrowaniu fundacji (głównie, ze względu na błędne wskazanie Ministra Klimatu i Środowiska jako organu nadzoru);
- współpracy z organami administracji rządowej i samorządowej oraz organami ścigania w celu zwalczania niezgodnych z prawem działań podległych Ministrowi fundacji.